

PORIN KRISTILLISEN PÄIVÄKOTI ANKKURIN ESIOPETUSSUUNNITELMA

Luku 3

Hyväksytty johtokunnassa 22.8.2022

SISÄLLYSLUETTELO

4. Esiopetuksen toteuttamisen periaatteet	4
4.1 Monipuoliset työtavat.....	4
4.1.1 Monipuolisten työtapojen valinta ja käyttö.....	4
4.1.2 Oppimisen väline ja kohde	4
4.1.3 Leikit, pelit ja kokeilut.....	4
4.1.4 Toimivat oppimisympäristöt.....	5
4.1.5 Työtapojen kehittäminen	5
4.2 Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	5
4.2.1 Arvioinnin kaksi tehtävää.....	5
4.2.2 Keskeiset tiedonlähteet	5
4.2.3 Jatkuva havainnointi ja monipuolinen dokumentointi	6
4.2.4 Rohkaiseva ja kannustava palaute	6
4.2.5 Itsearviointi	6
4.2.6 Tietojen siirtäminen	6
4.2.7 Opetushenkilöstön itsearviointi	7
4.2.8 Osallistumistodistus	7
4.3 Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet.....	7
4.3.1 Ilmaisun monet muodot.....	8
4.3.2 Kielen rikas maailma	10
4.3.3 Minä ja meidän yhteisömme.....	12
4.3.4 Tutkin ja toimin ympäristössäni.....	14
4.3.5 Kasvan ja kehityn	17
4.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä	20
4.4.1 Yleiset kasvatus- ja oppimistavoitteet.....	20
4.4.2 Esiopetuksessa käytettävät kielet	20

	3
4.5 paikallisesti päätettävät asiat	20
4.5.1 Monipuoliset työtavat	20
4.5.2. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena	21
4.5.4 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.....	25

4. ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEN PERIAATTEET

4.1 MONIPUOLISET TYÖTAVAT

4.1.1 MONIPUOLISTEN TYÖTAPOJEN VALINTA JA KÄYTTÖ

Ohjattu ja lasten omaehtoinen leikki sekä havainnolliset, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistävät työtavat ovat olennainen osa esiopetuksen toimintaa. Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat esiopetukselle asetetut tehtävät ja tavoitteet sekä lasten tarpeet, edellytykset ja kiinnostuksen kohteet. Monipuolisilla työtavoilla tuetaan lasten kasvua ja oppimista, heidän laaja-alaisen osaamisensa (luku 2.5) kehittymistä sekä vahvistetaan heidän sosiaalisia taitojaan.

4.1.2 OPPIMISEN VÄLINE JA KOHDE

Esiopetuksessa työtavat ovat sekä oppimisen väline että opetteluun kohde - vähitellen kehittyvä taito, jota lapset tarvitsevat oppimisen polulla. Tämän vuoksi on tärkeää, että opettaja ohjaa lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia työtapoja ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti. Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun, työtapojen valintaan ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Tämä on arjen osallisuutta, jonka tavoitteena on tukea lasten aloitteellisuuden kehittymistä ja omaa vastuunottoa. Oppimista edistää se, että lapset ovat mukana miettimässä työskentelyn tavoitteita ja he tietävät, mitä heiltä odotetaan. Tehtyjen valintojen ja työskentelyn onnistumista arvioidaan yhdessä.

4.1.3 LEIKIT, PELIT JA KOKEILUT

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Tämän vuoksi leikki eri muodoissaan on keskeistä esiopetuksessa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lasten oppimismotivaatiota. Tavoitteena on, että lapset käyttävät kaikkia aistejaan, liikkuvat, kehittävät muistiaan ja mielikuvitustaan sekä nauttivat oivaltamisesta. Oppimisen ja yhteisöllisten toimintatapojen kehittymisen tukemiseksi esiopetuksessa käytetään esimerkiksi erilaisia pelejä. Yhdessä työskenneltäessä lapsia rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättelämään ja ratkaisemaan ongelmia sekä toimimaan tavoitteellisesti yhteisen päämäärän suuntaisesti. Lapsille järjestetään myös mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

4.1.4 TOIMIVAT OPPIMISYMPÄRISTÖT

Monipuolisten työtapojen käyttö edellyttää, että oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa. Toimivat oppimisympäristöt tarjoavat tilaisuuksia eriyttää lasten työskentelyä. Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Tavoitteena on, että lasten halu kokeilla ja opetella vahvistuu ja heille syntyy luottamus siihen, että he pystyvät oppimaan uutta.

4.1.5 TYÖTAPOJEN KEHITTÄMINEN

Työtapoja kehitetään yhteisesti henkilöstön itsearviointiin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

4.2 ARVIOINTI OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKENA

4.2.1 ARVIOINNIN KAKSI TEHTÄVÄÄ

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

4.2.2 KESKEISET TIEDONLÄHTEET

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvu ympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

4.2.3 JATKUVA HAVAINNOINTI JA MONIPUOLINEN DOKUMENTOINTI

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

4.2.4 ROHKAISEVA JA KANNUSTAVA PALAUTE

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan.

4.2.5 ITSEARVIOINTI

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

4.2.6 TIETOJEN SIIRTÄMINEN

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

4.2.7 OPETUSHENKILÖSTÖN ITSEARVIOINTI

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

4.2.8 OSALLISTUMISTODISTUS

Lapsille voidaan antaa lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus. Todistus annetaan huoltajan sitä pyytäessä. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimi, lapsen henkilötunnus sekä todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

4.3 OPETUKSEN YHTEISET TAVOITTEET JA OPPIMISKOKONAISUUDET

Esiopetus on luonteeltaan eheytettyä opetusta, joka muodostuu eri laajuisista ja eri tavoin toteutetuista oppimiskokonaisuuksista. Oppimiskokonaisuuksien toteuttamisen lähtökohtina ovat lasten kiinnostuksen kohteet sekä tässä luvussa kuvatut opetukselle asetettavat yhteiset tavoitteet. Yhteiset tavoitteet perustuvat eri tiedon- ja taidonaloista nouseviin, esiopetuksen kannalta oleellisiin opetuksen tavoitteisiin sekä laajalaiselle osaamiselle asetettuihin tavoitteisiin. Yhteiset tavoitteet ovat opettajan työtä ohjaavia tavoitteita.

Oppimiskokonaisuuksina toteutetun opetuksen tavoitteena on tukea lasten kokonaisvaltaista kasvua ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolinen perusta heidän osaamisensa edistymiselle. Leikki ja muut lapsille ominaiset tavat oppia ja työskennellä ovat opetuksen ja toiminnan lähtökohtana.

Oppimiskokonaisuuksien kesto ja toteutustapa vaihtelevat valitun aihepiirin, tilanteen ja lasten oppimisen etenemisen mukaan. Lapset osallistuvat oppimiskokonaisuuksien suunnitteluun ja toteutumisen arviointiin opettajan ohjauksessa. On tärkeää, että jokaisella lapsella on mahdollisuus oppia ja työskennellä omaan tahtiinsa sekä kehittää taitojaan vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajan ja muun henkilöstön kanssa monipuolisissa oppimisympäristöissä. Oppimiskokonaisuuksien tehtävä on tarjota lapsille uusia ja innostavia oppimiskokemuksia sekä mahdollisuuksia työskennellä kullekin lapselle sopivia oppimisen haasteita

sisältävien tehtävien parissa. Opetuksessa otetaan huomioon lasten erilaiset tuen tarpeet ja annetaan lapsille riittävästi tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Tässä luvussa kuvatut opetukselle asetetut yhteiset tavoitteet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi. Kuhunkin kokonaisuuteen on koottu tavoitteita, joilla on toisiinsa liittyviä opetuksellisia ja kasvatuksellisia tehtäviä. Eri kokonaisuuksien tavoitteita ja sisältöjä yhdistellään pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla esiopetuksen oppimiskokonaisuuksia muodostettaessa.

4.3.1 ILMAISUN MONET MUODOT

Lasten oppimisedellytykset, sosiaaliset taidot ja myönteinen minäkuva vahvistuvat, kun he saavat valmiuksia ympäröivän maailman jäsentämiseen. Nämä valmiudet kehittyvät, kun lapset tutkivat, tulkitsevat ja ilmaisevat itseään ja maailmaa erilaisia ilmaisun taitoja harjoittelemalla. Harjoittelu tukee myös lasten keskittymiskyvyn ja itsesäätelytaitojen kehittymistä. Esiopetuksen tehtävä on kehittää lasten ilmaisua musiikillisen, kuvataiteellisen, käsitöiden sekä suullisen ja kehollisen ilmaisun perustaitoja harjoittelemalla. Kulttuurin ja ilmaisun eri muotoihin tutustuminen vahvistaa lasten osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja sekä monilukutaidon kehittymistä. Eri ilmaisumuotojen käyttö esiopetuksen arjessa ja juhlissa tarjoaa mahdollisuuksia tuoda esille kulttuurista monimuotoisuutta ja iloita siitä.

Esiopetuksessa lapsia rohkaistaan ja ohjataan käyttämään ilmaisun eri muotoja. Opetus suunnitellaan niin, että lapset saavat elämyksiä taiteesta sekä kokemuksia luovasta prosessista ja siihen kuuluvasta suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin kokonaisuudesta. Toiminnan lähtökohtana ovat lasten aistimukset, havainnot ja kokemukset. Lapsia kannustetaan kertomaan ideoistaan, työskentelystään ja niihin liittyvistä erilaisista kokemuksista. Toiminnan tuotoksia tarkastellaan yhdessä, ja yhteinen tekeminen näkyy oppimisympäristöissä. Lasten ilmaisussa ja työskentelyn dokumentoinnissa käytetään monipuolisesti erilaisia materiaaleja ja välineitä. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä ja lähiseudun kulttuuritarjontaa.

Musiikillinen toiminta

- Lapsen kiinnostuksen ja musiikkisuhteen vahvistaminen monipuolisilla työtavoilla ja monien aistien kautta.
- Kokemusten tarjoaminen lapsen musiikillisista taidoista laulun, tanssin, liikkeen, soiton ja oman musiikin luomisen avulla.
- Laulujen opettelu ja eri musiikkityyleihin ja soittimiin tutustuminen.
- Musiikilla leikkiminen, kokeilu ja improvisointi.

- Äänen tason, keston, voiman ja sointivärien havainnointi musiikillisessa toiminnassa
- Kokemuksia musiikin tekemisestä yhdessä.

Käsityöt

- Käsitöiden tekemisen ja erilaisten työvälineiden käytön harjoittelu ja innostaminen käsitöiden tekemiseen.
- Kovien ja pehmeiden materiaalien käytön kokeilu ja niiden käsittelyssä tarvittavien tekniikoiden ja perustaitojen harjoittelu.
- Käsitöiden suunnittelu ja toteutus mielikuvituksen ja omien taitojen puitteissa yhdessä toisten kanssa.
- Pitempikestoisen käsityön suunnittelu ja valmistus opettajan ohjauksessa.
- Työskentelyssä voidaan hyödyntää paikallisia tai lapsiryhmän taustoihin liittyviä käsityöperinteitä.

Kuvailmaisu

- Kuvallisen ajattelun ja kuvailmaisun kehittymisen tukeminen tekemällä, tulkitsemalla ja arvioimalla erilaisia kuvia.
- Opeteltavan asian suunnittelu lasten kokemusmaailmasta ja kiinnostuksen kohteista lähtien.
- Rohkaiseminen erilaisten kuvan tekemisen tapojen, välineiden ja materiaalien kokeilemiseen.
- Kuvan tekemisen taitojen harjoittelu moniaistisesti esimerkiksi maalaamalla, rakentamalla ja mediaesityksiä tekemällä.
- Lasten itse tuottamien kuvien, taideteoksien, median kuvien, esineiden muotoilun sekä rakennetun ja luonnon ympäristön kohteiden havainnointi.
- Kuvallisten viestien tulkitseminen ja niiden herättämien ajatusten kertominen. Huomion kiinnittäminen väreihin, muotoihin, materiaaleihin, tekijään, esitysyhteyteen ja kuvien herättämiin tunteisiin kuvia tarkasteltaessa.

Suullinen ja kehollinen ilmaisu

- Suulliseen ja keholliseen ilmaisuun rohkaiseminen monipuolisten harjoitusten ja leikin avulla.
- Kokemuksien saaminen kielellä ja keholla leikkimisestä ja monipuolisesta viestimisestä.
- Lasten mielikuvituksesta nousevien tai heidän kokemiensa asioiden työstäminen yhdessä ilmaisun keinoin.
- Lorujen, runojen sekä lasten kirjallisuuden hyödyntäminen opetuksessa.
- Kokemuksien saaminen sekä spontaanista ilmaisusta että yhteisesti suunnitellusta prosessista. Draamatoiminnan, sanataiteen ja tanssin käyttäminen ilmaisumuotona.

4.3.2 KIELEN RIKAS MAAILMA

Kieli on lapsille sekä oppimisen kohde että väline. Esiopetusiässä kielestä tulee yhä vahvemmin lasten ajattelun, ilmaisun ja vuorovaikutuksen väline, jonka avulla he jäsentävät arkeaan ja rakentavat maailmankuvaansa. Esiopetuksen tehtävä on tukea lasten **kielellisten taitojen** kehitystä kokonaisvaltaisesta kielen merkityksen hahmottamisesta kohti yksityiskohtaisempaa kielen rakenteiden ja muodon havaitsemista. Keskeistä on vahvistaa lasten kiinnostusta ja uteliaisuutta puhuttua kieltä sekä lukemista ja kirjoittamista kohtaan.

Kielellinen mallintaminen ja runsas myönteinen palaute ovat tärkeitä oppimiselle. Erilaisten viestien tulkitseminen ja tuottaminen suullisesti ja viestinnän välineitä käyttäen ovat osa vähitellen kehittyvää monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologista laaja-alaista osaamista. Esiopetuksessa lasten kielellisen ja kulttuurisen taustan monimuotoisuus tunnustetaan, sitä kunnioitetaan ja sen jatkuvuutta tuetaan. Eri kielten havainnointi tukee lasten kielitietoisuutta sekä kulttuuriseen osaamiseen ja vuorovaikutukseen liittyvän laaja-alaisen osaamisen kehittymistä.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kielellistä kehitystä ja vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa heidän kiinnostustaan kieliin ja kulttuureihin. Lasten kielellisen tietoisuuden kehittymistä edistetään kielellä leikkien, loruillen sekä tutustuen monipuolisesti puhuttuun ja kirjoitettuun kieleen. Lasten kehittyvää luku- ja kirjoitustaitoa tuetaan leikkien ja toiminnallisten harjoitusten avulla. Opetus ja oppimisympäristöt suunnitellaan niin, että niissä on lapsille runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, tutkia ja kokeilla puhuttua ja kirjoitettua kieltä sekä laajentaa sanavarastoaan. Opetuskielen lisäksi esiopetuksessa havainnoidaan muita kieliä. On tärkeää, että lapset, joiden äidinkieli on muu kuin esiopetuksen kieli, saavat vahvan tuen opetuskielen taidon kehittymiselle ja samalla kokemuksen, että heidän kotona puhumansa kieli on tärkeä ja arvokas.

Kielitaidon kehittymisen tukeminen

- Lasten suomen kielen kehittymisen tukeminen monipuolisesti esiopetuksen aikana.

Kuunteleminen ja puhuminen

- Opetus tarjoaa lapsille mahdollisuuksia harjoitella kuuntelemista ja puhumista erilaisissa tilanteissa. Lasten ohjaaminen kertomaan ja keskustelemaan sekä eläytymään, ymmärtämään ja muistamaan kuulemaansa.
- Sanojen merkityksien pohtiminen yhdessä ja sanoilla leikittely.

- Kysymisen, päättelyn ja kuullun arvioimisen kehittäminen yhteisissä keskusteluissa.
- Tarinoiden tekemiseen innostaminen ja taitojen harjoittelu esimerkiksi saduttamalla tai digitarinoita tekemällä.

Lukeminen ja kirjoittaminen

- Erilaisten tekstien lukeminen lapsille ja niistä keskustelu yhdessä, jolloin lukemisen merkityksen ymmärrys kehittyy.
- Kokemusten saaminen siitä, miten puheen voi muuttaa kirjoitetuksi kieleksi ja kirjoitetun kielen puheeksi opettajan mallintamisen ja erilaisten harjoitusten avulla.
- Kirjoitetun ja puhutun kielen tutkiminen yhdessä. Huomion kiinnittämisen ohjaus siihen, että puheen voi jakaa pienempiin osiin, kuten sanoihin, tavuihin ja äänteisiin.

Oma tuottaminen

- Lukutaidon kehittymisen tukeminen järjestämällä mahdollisuuksia leikilliseen kirjoittamiseen ja omien tekstien tuottamiseen tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen.
- Innostaminen yhdessä ja omatoimisesti tunnistamaan ja tuottamaan eri tavoin kirjaimia, sanoja ja tekstejä taitojensa ja mielenkiintonsa mukaisesti lapsille mielekkäissä asiayhteyksissä.

Lastenkirjallisuus

- Opetuksessa käytetään monipuolisesti lastenkirjallisuutta.
- Rohkaiseminen erilaisten tekstien tutkimiseen ja lukemiseen omien taitojen mukaisesti sekä kertomaan ja ilmaisemaan eri tavoin kuulemastaan tai lukemastaan.

Motoriikka

- Hienomotoristen taitojen sekä tilan ja suuntien hahmottamisen kehityksen tukeminen erilaisten leikkien ja harjoitusten avulla. Kynäotteeseen ja näppäimistöjen oikeaoppiseen käyttämiseen ohjaaminen.

Vertaileva kielitieto

- Esiopetuksessa tuetaan lasten kielellisiä valmiuksia havainnoimalla **eri kieliä** yhdessä lasten kanssa.
- Kielitietoisuuden ja oman kielellisen ja kulttuurisen identiteetin kehittymisen tukeminen tarkastelemalla omassa lapsiryhmässä ja lähiympäristössä puhuttuja kieliä.
- Ympäröivän maailman kielellisen ja kulttuurisen rikkauden ja kiinnostavuuden havaitseminen erikielisten laulujen, leikkien ja viittomien avulla.

4.3.3 MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

Lasten elinpiiri laajenee heidän kasvaessaan. Kodin perinteiden, toimintamallien, arvojen ja katsomusten lisäksi lapset kohtaavat toisenlaisia tapoja ajatella ja toimia. Esiopetuksen tehtävä on vahvistaa lasten valmiuksia ymmärtää yhteiskunnan monimuotoisuutta ja toimia siinä. Aihetta lähestytään historiallisesta ja yhteiskunnallisesta sekä etiikan ja katsomusten näkökulmista. Lähiyhteisön menneisyyttä sekä ajankohtaisia asioita pohtimalla suunnataan lasten mielenkiintoa yhteiskunnallisiin asioihin.

Arjen eettisten valintojen pohdinta sekä omien tunnetaitojen kehittäminen ja rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistavat lasten vuorovaikutustaitoja. Tutustuminen lähiyhteisön tapoihin sekä uskontoihin ja muihin katsomuksiin yhdessä kokonaisuuden muiden tavoitteiden kanssa tukee lasten kulttuurisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä sekä ajatteluun ja oppimiseen liittyvää laaja-alaista osaamista. Opetuksessa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa kunkin perheen taustaa, katsomuksia ja arvoja kuullen.

Tavoitteena on edistää lasten mielenkiintoa yhteiskunnan, erityisesti lähiyhteisön toimintaan ja vahvistaa heidän osallisuuttaan toimintaympäristössään. Lapsia ohjataan havainnoimaan nykyisyyttä ja heille luodaan mahdollisuuksia eläytyä menneisyyden tapahtumiin ja tilanteisiin. Opetuksessa tuetaan lasten eettisen kohtaamisen ja ajattelun taitoja sekä tunnetaitojen kehittymistä.

Lapset tutustuvat opettajan johdolla niin omaan kuin muihinkin lapsiryhmässä tai lähiyhteisössä edustettuina oleviin katsomuksiin ja uskontoihin sekä niihin liittyviin tapoihin ja perinteisiin. Lapsia rohkaistaan kysymään ja heidän pohdinnoilleen ja ihmettelylelle annetaan tilaa. Kokonaisuuden työtapoina korostuvat keskustelut sekä erilaiset eläytymisen mahdollistavat menetelmät.

Historia ja perinne

- Lähiympäristön henkilöön tai kohteeseen tutustuminen historiallisesta näkökulmasta. Eri ilmaisutapojen käyttö havainnollisesti ja moniaistisesti aihetta lähestyttäessä.
- Muiden lapsia kiinnostavien historiallisten tapahtumien, henkilöiden, kulttuurien ja kulttuuriperintöjen käsittely.
- Opetuksessa voidaan hyödyntää lähiyhteisön jäseniä, esineistöä ja ympäristöä, lasten huoltajien asiantuntemusta omasta kulttuuriperinnöstään, juhlaperinteitä, kertomuksia, perinneleikkejä ja vanhoja lauluja

Yhteiskunta, media ja lapsen oikeudet

- Yhteiskunnallisten asioiden kiinnostuksen herättäminen lähiyhteisön ja yhteiskunnan ajankohtaisista asioista keskustelemalla.
- Mediaan tutustuminen ja median tuottamisen kokeilu leikinomaisesti.
- Mediatarjonnan sisällön ja totuudenmukaisuuden pohtiminen yhdessä lasten kanssa.
- Lasten oikeuksiin tutustuminen YK:n yleissopimusta lasten oikeuksista hyödyntämällä.
- Esiopetusryhmän sääntöjen laatiminen ja kehittäminen yhdessä lasten kanssa. Yhteisön sääntöjen merkityksen läpikäyminen lasten kanssa.
- Mahdollisuus aitoon osallistumis- ja vaikuttamiskokemukseen lähiympäristöä hyödyntämällä.

Eettinen kasvat

- Eettisen kasvatuksen liittäminen lasten arkeen ja käytännön tilanteisiin, joihin liittyy tunteita ja eettisiä valintoja.
- Ohjaaminen tunteiden tunnistamiseen, ystävälliseen ja vastuulliseen toimintaan sekä rakentavaan ristiriitatilanteiden ratkaisutapaan.
- Ystävyyden ja toisten kunnioittamisen, ilon ja pelon aiheiden sekä oikean ja väärän erottamisen pohtiminen yhdessä lasten kanssa.
- Yhteiset keskustelut, roolileikit, sadut ja median kertomukset eettisistä aiheista.
- Sosiaalisia taitoja ja tunnetiloja kehittävien opetusohjelmien ja materiaalien käyttö opetuksessa.

Uskonnot ja katsomukset

- Esiopetukseen sisältyy kaikille lapsille yhteistä eettistä kasvatusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta. Lisäksi opetus sisältää uskontokasvatusta. Esiopetuksessa kunnioitetaan vanhempien elämäkatsomuksellista vakaumusta. Porin kristillisen koulun esiopetukseen hakeneiden lasten vanhemmille kerrotaan tutustumishaastattelussa, että esiopetuksemme perustuu yhteiskristillisille arvoille. Ottaessaan paikan vastaan vanhemmat hyväksyvät ja valitsevat kristillisiin arvoihin perustuvan uskontokasvatuksen lapselleen.

4.3.4 TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

Lasten toimintaympäristö - lähiluonto ja rakennettu ympäristö sekä muut esiopetuksen oppimisympäristöt - tarjoavat runsaasti aineksia lasten oppimiselle. Erityisen tärkeää opetuksen liittäminen lasten kokemusmaailmaan ja heidän toimintaympäristöönsä on **matemaattisten taitojen** opettelussa sekä **teknologia- ja ympäristökasvatusten** toteuttamisessa. Toimintaympäristöön liittyvät havainnot, kokemukset ja tiedot, niiden jäsentäminen ja kuvaaminen auttavat lapsia kehittymään ajattelijoina ja oppijoina. Kehittyvä

taito nimetä asioita sekä ymmärtää ja käyttää erilaisia käsitteitä edistää lasten monilukutaitoa. Esiopetuksen tehtävänä on tukea lasten matemaattisen ajattelun kehittymistä ja kiinnostusta matematiikkaan. Tehtävänä on myös vahvistaa lasten luonnontuntemusta ja luontosuhdetta sekä tutustua arjen teknologiaan. Esiopetuksessa tutustutaan tutkivaan oppimiseen havainnoimalla ja tutkimalla ympäristöä sekä kokeilemalla ja päättelällä.

Esiopetuksessa vahvistetaan pohjaa lasten matemaattisen ajattelun kehittymiselle ja matematiikan oppimiselle. Lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota arjessa ja ympäristössä ilmenevään matematiikkaan. Opetus luo mahdollisuuksia luvun, muutoksen ja ajan käsitteiden sekä tason ja avaruuden hahmottamisen ja mittaamistaitojen kehittymiselle. Opetuksen tavoitteena on tarjota oivaltamisen ja oppimisen iloa matemaattisen ajattelun eri vaiheissa oleville lapsille.

Opetuksessa havainnoidaan luontoa. Lasten ympäristöherkkyyden ja luontosuhteen kehittymistä tuetaan tarjoamalla lapsille kokemuksia luonnossa liikkumisesta sekä sen tutkimisesta. Lapsia ohjataan myös havainnoimaan ympäristön teknologiaa sekä kokeilemaan ja keksimään omia ratkaisuja.

Opetuksessa tutustutaan tutkivaan työtapaan. Lapsia rohkaistaan tekemään kysymyksiä ja etsimään niihin yhdessä selityksiä. Lapset opettelevat vertailemaan, luokittelemaan sekä järjestämään havaintojen tai mittausten pohjalta saatuja tietoja. Heitä rohkaistaan tekemään päätelmiä ja keksimään ratkaisuja arjen ongelmiin sekä kokeilemaan ratkaisuja. Opetuksessa harjoitellaan dokumentointia eri välinein sekä esittämään tuloksia eri tavoin.

Matemaattiset taidot

- Matemaattisten taitojen kehittäminen toiminnallisesti, leikkien ja eri aisteja käyttäen erilaisissa oppimisympäristöissä
- Matematiikkaan ja sen osa-alueisiin tutustuminen havainnollisesti ja yhdessä toimien.
- Matemaattisten havaintojen pohtiminen ja kuvaileminen erilaisissa arjen tilanteissa opettajan mallintamisen ja kielellistämisen avulla. Havaintojen esittämisen harjoittelu itse sekä erilaisten kuvien ja välineiden avulla.
- Luokittelun, vertailun, asioiden ja esineiden järjestykseen asettamisen sekä säännönmukaisuuksien löytämisen ja tuottamisen mahdollistaminen usein toiminnassa.
- Muistia kehittävät leikit ja tehtävät.
- Toimintaympäristöön liittyvien ongelmanratkaisutehtävien päättelyyn ja ratkaisujen etsimiseen kannustaminen.
- **Lukukäsitteen** kehittämisen tukeminen monipuolisesti leikkien ja työskennellen.

- Lukumäärien havainnoimiseen innostaminen ympäristöstä ja niiden liittäminen lukusanaan ja lukumerkkeihin.
- Lukumäärien vertailu ja lukumäärän muutoksen tutkiminen keksimällä käytännön esimerkkejä. Huomion kiinnittäminen erityisesti lukujonotaitojen ja nimeämisen kehittämiseen.
- **Tason ja tilan hahmottamisen** tukeminen erilaisilla harjoituksilla.
- 2- ja 3-ulotteisuuden tutkimiseen ja kokeilemiseen kannustaminen, sijainti- ja suhdekäsitteiden opetteleminen, kuten edessä, ylhäällä ja joka toinen, esimerkiksi liikuntaleikkejä käyttämällä.
- Geometrisen ajattelun vahvistaminen tarjoamalla mahdollisuuksia muovailuun, rakenteluun ja askarteluun.
- Opettajan ohjauksessa lapset tutustuvat ympäristössä oleviin muotoihin ja harjoittelevat nimeämään niitä.
- **Mittaamisen** kokeilua keholla ja eri välineillä.
- Ajankäsitteiden harjoittelu, kuten joskus, eilen ja aamulla. Aikajärjestyksen pohtiminen yhdessä esimerkiksi vuorokaudenaikoja havainnoimalla.
- Leikkien, pelien, tarinoiden sekä tieto- ja viestintäteknologian käyttö opetuksessa.

Ympäristökasvatus

- Tarjotaan lapsille luontokokemuksia sekä mahdollisuuden tutkia ja tutustua kasveihin, eläimiin ja luonnon ilmiöihin.
- Ympäristöä havainnoidaan eri aistein sekä havaintovälineiden avulla. Opetukseen voi kuulua myös pieniä kokeita.
- Havainnoista keskustellaan ja havaintotietoa harjoitellaan luokittelemaan.
- Opetellaan luontoon liittyvien käsitteiden käyttöä ja päätelmien tekemistä sekä pohditaan syy-seuraus suhteita.
- Lasten luonnontuntemusta hyödynnetään opetuksessa.
- Lasten kanssa harjoitellaan tiedon hankintaa hakemalla yhdessä tietoa joistakin lapsia kiinnostavista asioista.
- Opetuksessa luodaan pohjaa kestäväälle elämäntavalle tutustumalla luonnonsuojeluun.
- Lapsia ohjataan huolehtimaan ympäristöstään ja sen viihtyisyydestä.

Teknologiakasvatus

- Lasten kanssa havainnoidaan ja pohditaan arjessa esiintyviä teknologisia ratkaisuja ja niiden ominaisuuksia ja toimivuutta.
- Opetuksessa tuodaan esille, että teknologia on ihmisen luovan toiminnan aikaansaamaa.

- Lapset tutustuvat teknologiaan keksimällä, askartelemalla ja rakentamalla itse erilaisia rakenteita ja ratkaisuja eri materiaaleja hyödyntäen.
- Lapsia kannustetaan kuvailemaan tekemiään ratkaisuja.
- Opetuksessa voidaan hyödyntää oppimisympäristöjen välineiden lisäksi esimerkiksi lasten omia leikkikaluja ja mieltä niiden toimintaperiaatteita.

4.3.5 KASVAN JA KEHITYN

Itsestä huolehtiminen ja siihen liittyvät arjen taidot ovat osa esiopetuksen tavoitteena olevaa laaja-alaista osaamista. Kehittyäkseen tällä osaamisen alueella lapset tarvitsevat kokemuksia, tietoja ja pohdintaa, joiden pohjalta heidän arvostuksensa ja taitonsa voivat vähitellen kehittyä. Esiopetuksessa tehtävää lähestytään liikunnan, ruuan, kuluttajuuden, terveyden sekä turvallisuuden näkökulmista. Esiopetuksen tehtävänä on luoda pohjaa terveyttä ja hyvinvointia arvostavalle ja liikunnalliselle elämäntavalle sekä kehittää lasten terveysosaamista ja turvataitoja. Lisäksi tehtävänä on edistää kestävään elämäntapaan kuuluvia ruoka-, kulutus- ja puhtaustottumuksia.

Liikunta

- Lapsien innostaminen liikkumaan monipuolisesti ja kokemaan liikunnan iloa.
- Kehonhallinnan, oman kehon hahmottamisen taitojen ja yhdessä toimimisen taitojen kehittyminen liikkumisen ja leikkien avulla.
- Päivittäisen omaehtoisen liikkumisen mahdollistaminen sisällä ja ulkona ohjatun liikunnan lisäksi ja lasten kannustaminen liikkumaan myös vapaa-ajalla erilaisissa tiloissa ja ulkona erilaisissa olosuhteissa yhteistyössä huoltajien kanssa.
- Arkeen liittyvien motoristen perustaitojen, eli tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojen harjoittelu monipuolisesti ja säännöllisesti.
- Tasapainon harjoittelu pysähtymisiä ja harhauttamisia sisältävien leikkien avulla tai taitoradalla leikitellen.
- Liikkumistaitojen edistäminen kierimistä, kiipeämistä, juoksua ja hyppelyjä sisältävillä harjoituksilla.
- Välineenkäsittelytaitojen harjoittelu työntämällä ja vetämällä sekä käyttämällä monipuolisesti eri välineitä ja palloja.
- Hienomotoristen taitojen harjaannuttaminen sorminäppäryyttä ja tarkkuutta kehittävien pelien ja leikkien avulla.
- Tavoitteena on, että toiminta antaa kaikille lapsille mahdollisuuksia osallistumiseen ja onnistumiseen sekä tukee lasten hyvinvointia ja toimintakykyä.

Ruokailu ja kuluttaminen

- Ruokailutilanteiden käyttäminen päivittäisen terveyttä edistävän syömisen ja **ruokaan liittyvän osaamisen** oppimisympäristönä.
- Ruokailutilanteista luodaan lasten kanssa mahdollisimman viihtyisiä ja lapsia ohjataan hyviin tapoihin.
- Suomalaisen ruoka- ja tapakulttuurin lisäksi opetuksessa tutustutaan johonkin muuhun ruoka- ja tapakulttuuriin kotien asiantuntemusta hyödyntäen.
- Lapsiin kohdistuvan mainonnan ja kohtuullisen kuluttamisen pohtiminen yhdessä lasten kanssa. Kuluttajakasvatuksen pohjana voivat toimia lasten leikeissä ja piirustuksissa ilmenevät tulkinat kulutuksesta ja mainonnasta.

Hyvinvointi ja terveys

- Lapsia ohjataan ymmärtämään liikunnan, levon ja hyvien ihmissuhteiden merkitystä **hyvinvoinnille ja terveydelle**.
- Lasten kanssa pohditaan terveyttä ja sairauksia ja niiden syitä sekä ihmisen mahdollisuuksia vaikuttaa omaan fyysiseen terveyteensä ja mielen hyvinvointiin.
- Keskustelut hyvien ihmissuhteiden merkityksestä mielen hyvinvoinnille.
- Kaveruuden ja toisen huomioon ottamisen sekä tunteiden tunnistamisen ja hallinnan harjoittelu arjen tilanteissa.
- Nukkumisen ja liikkumisen määrä sekä niiden vaikutus päivittäiseen virkeyteen ja hyvään oloon huomioidaan lasten kanssa.
- Hygienian tietojen ja niihin liittyvien perustaitojen ottaminen osaksi esiopetuksen arkea.

Turvallisuus

- Lapset saavat esiopetuksessa tietoa oikeudestaan **turvalliseen** elämään, arvostavaan kohteluun ja koskemattomuuteen.
- Arjen toimintaympäristöihin ja esiopetuksen oppimisympäristöihin liittyvien yleisimpien fyysisten ja psyykkisten vaaratilanteiden havainnointi ja pohdinta lasten kanssa.
- Lasten turvallisuuden tunteen tukeminen, avun pyytämisen ja hankkimisen valmiuksien antaminen sekä turvallisen toiminnan edistäminen tavallisimmissa arjen tilanteissa.
- Lapsien rohkaiseminen huoliensa kertomiseen ja avun pyytämiseen esiopetuksen ongelmatilanteissa ja kiusaamista kohdatessaan.
- Lähiliikenteessä liikkumisen sääntöjen opettelu sekä turvallisen toiminnan opettelu tieto- ja viestintäteknologisissa ympäristöissä ikäkaudelle sopivalla tavalla.

4.4 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

4.4.1 YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

Kaikkien lasten esiopetuksessa noudatetaan samoja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaisia esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita. Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet otetaan esiopetuksessa huomioon. Esiopetuksen tavoitteena on tukea jokaisen lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteettien kasvua sekä opettaa lapsia kunnioittamaan eri kieliä ja kulttuureja. Erityisenä tavoitteena on tukea kaksi- ja monikielisten lasten eri kielten taitoa.

4.4.2 ESIOPETUKSESSA KÄYTETTÄVÄT KIELET

Perusopetuslain mukaan esiopetuksessa käytettävä kieli on suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Opetuskielenä voidaan käyttää myös muita kieliä, kun se ei vaaranna opetussuunnitelman perusteissa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Erillisessä ryhmässä esiopetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kielellä. Huoltajille tarkoitettu tiedotus ja keskeiset asiakirjat tulee olla saatavana perusopetuslain mukaisella esiopetuksen opetuskielellä.

4.5 PAIKALLISESTI PÄÄTETTÄVÄT ASIAT

4.5.1 MONIPUOLISET TYÖTAVAT

Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavat periaatteet

Työtapojen valinta perustuu lapsiryhmän tuntemukseen. Tarjoamalla monipuolisesti eri aisteihin pohjaavia työtapoja, on mahdollista olla tukemassa jokaisen lapsen persoonallista tapaa oppia. Lapsiryhmästä nousevien toiveiden ja mielenkiinnon kohteiden huomioiminen on lapsilähtöisyyden toteutumista käytännössä. Menetelmien valinnassa huomioidaan kulloinkin käytettävissä olevat resurssit niin tilojen, välineiden kuin henkilöstönkin osalta. Tavoitteena on tarjota lapsille onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta tekemisestä ja oppimisesta. Aikuisten osaamista pyritään hyödyntämään parhaalla tavalla niin, että osaaminen ja ammattitaito saavat näkyä opetuksen hyvänä laatuna. Oppimista toteutetaan erilaisissa oppimisympäristöissä, ulkona ja sisällä sekä päiväkodin tiloissa että retkillä.

Esiopetuksessa käytössä oleva Young Leader -tiimijohtajuuspedagogiikka on periaate, joka vaikuttaa työtapojen valinnassa. Se sisältää kunnioittamisen kulttuurin toteutumisen esiopetuksessa, kun lapsi saa toimia ryhmän jäsenenä omana itsenään ja hänet kutsutaan mukaan joukkoon. Lapsi tehdään huomatuksi ja näkyväksi ja hänen ystävyysuhteidensa kehitystä tuetaan. Tiiiminjohtajuuspedagogiikkaan kuuluu tilkkutäkkiajatus, jonka mukaan jokainen on omanlaisensa tilkku, erilainen ja hyväksytty sellaisenaan ja jokaista yksilöä ryhmässä tarvitaan. Jokaiseen luotetaan ja jokaiselle annetaan vastuuta. Näin syntyy motivaatiota tehdä oma vastuutehtävä hyvin ja olla luottamuksen arvoinen.

Henkilöstön itsearvioinnin sekä huoltajilta ja lapsilta saadun palautteen käyttö työtapojen kehittämisessä

Esiopetuksen kehittämisessä opettajan on tärkeää suhtautua työhönsä oppimisprosessina. Halu kasvaa kasvattajana on työtapojen kehittämisen tärkeä osa ja tähän opettaja tarvitsee herkkyyttä, nöyryyttä sekä halua ottaa palautetta vastaan. Esioppilaiden havainnointi edellyttää heidän tunneilmaisunsa, ilmeiden ja eleiden tunnistamista. Sanattomien viestien lisäksi opettaja saa palautetta lapsilta suullisesti toiminnan mielekkyydestä ja oppimiskokemuksista. Esioppilaiden oppimat asiat ohjaavat sitä, mihin jatkossa keskitytään ja mitä voi korjata toiminnan eteenpäin viemiseksi.

Vanhemmat antavat palautetta työtavoista ja heiltä voi saada arvokasta tietoa siitä, mitä lapset ovat kotona puhuneet esikoulupäivien työtavoista ja niiden mielekkyydestä. Tärkeää on saada lapsen ääni kuuluviin. Palautetta saadaan vuosittain kirjallisena palautekyselyjen myötä ja suullisesti vanhempia kohdatessa. Lapsilta ja vanhemmilta saatu palaute dokumentoidaan ja sitä käytetään hyväksi esiopetussuunnitelmien tekemisessä ja toiminnan kehittämisessä eteenpäin.

4.5.2. ARVIOINTI OPETUKSEN JA OPPIMISEN TUKENA

Arviointi on kiinteä osa esiopetusta. Arvioinnilla on esiopetuksessa kaksi tehtävää: sen avulla suunnitellaan ja kehitetään opetusta sekä tuetaan kunkin lapsen hyvinvointia, kasvua ja oppimista. Arviointi on havainnoinnin, dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Tavoitteellisen ja lasten kehitystä tukevan opetuksen edellytyksenä on, että opettaja saa tietoa lasten aiemmista kasvuympäristöistä, kehittymisestä ja oppimisesta sekä mielenkiinnon kohteista. Keskeisiä tiedonlähteitä ovat lapsen huoltaja, aiemman varhaiskasvatuksen henkilöstö sekä lapsi itse. Esiopetuksen opettaja hyödyntää tietoja lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelussa yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Suunnittelun apuna voidaan käyttää lapsikohtaista esiopetuksen oppimissuunnitelmaa.

Opettaja seuraa kunkin lapsen kehittymistä ja oppimista esiopetuksen aikana. Seurannan kohteena ovat lasten työskentely, käyttäytyminen ja heidän oppimisensa edistyminen eri tiedon- ja taidonaloilla. Seuranta perustuu jatkuvaan havainnointiin sekä monipuoliseen dokumentointiin. Lasten tekemät työt ja omat kokemukset ovat osa dokumentointia ja arviointia. Myös huoltajan havainnot lapsensa oppimisesta ja hyvinvoinnista ovat tärkeitä. Kootun seurantatiedon ja siitä johdettujen arviointipäätelmien pohjalta opettaja suuntaa opetusta ja oppimisympäristöjä sekä lasten mahdollisesti saamaa tukea.

Opettaja ja lasta ohjaava muu henkilöstö antavat lapsille päivittäin rohkaisevaa ja kannustavaa palautetta lasten vahvuuksista ja kehittämisalueista. Koottua dokumentaatiota käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Tämä rakentaa lasten myönteistä käsitystä itsestään oppijana. On tärkeää, että huoltajat saavat usein palautetta lapsensa työskentelystä, käyttäytymisestä ja oppimisen edistymisestä, jotta he voivat osaltaan tukea lastaan.

Esiopetuksessa kehitetään lasten edellytyksiä itsearviointiin. Lapsia rohkaistaan kuvaamaan, mistä he esiopetuksessa pitävät, missä he ovat omasta mielestään onnistuneet ja mitä he haluaisivat opetella jatkossa. Opettaja ohjaa lapsia myös pohtimaan yhteisten tehtävien onnistumista. Lasten oppimisen polun aikana vähitellen kehittyvä itsearviointitaito on osa oppimisen taitoja.

Päiväkoti Ankkurissa lapsi saa arvioida itseään esiopetusvuoden loppupuolella vertaamalla omia töitään esiopetuksen alkuaikoina tekemiinsä töihin eri sisältöalueiden osalta. Lapsi saa pohtia omakuvansa muuttumista esiopetusvuoden aikana. Lapsia kannustetaan vertaisarviointiin rakentavalla tavalla pohtimalla yhteisten töiden onnistumista.

On tärkeää, että tarpeelliset tiedot kunkin lapsen esiopetuksen aikaisesta työskentelystä sekä kasvun ja oppimisen etenemisestä ovat opettajan käytettävissä lapsen siirtyessä ensimmäiselle luokalle. Tämä varmistetaan esiopetuksen ja koulun henkilöstön sekä huoltajien ja lasten yhteistyöllä. Tietojen siirtämisessä voidaan hyödyntää esiopetuksen aikana koottuja kunkin lapsen etenemistä kuvaavia dokumentteja sekä lapselle mahdollisesti laadittua oppimissuunnitelmaa tai HOJKSia. Opetuksen järjestäjä vastaa toimivien siirtymävaiheen käytäntöjen luomisesta. Tietojen siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä.

Opetushenkilöstön tavoitteellinen itsearviointi on esiopetuksen laadun ylläpitämisen ja kehittämisen ehto. Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan kehittämisessä.

Osallistumistodistus

Lapsille voidaan antaa lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen osallistumistodistus. Todistus annetaan huoltajan sitä pyytäessä. Todistukseen merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun/päiväkodin ja lapsen nimet sekä lapsen henkilötunnus ja todistuksen antamispäivä. Lisäksi todistukseen merkitään, että todistus on Opetushallituksen 22.12.2014 hyväksymien esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen. Todistus voi sisältää yleiskuvauksen toteutuneesta esiopetuksesta. Todistukseen ei merkitä lapsen persoonaan, oppimisen etenemiseen tai lapsen toimintaan liittyviä kuvauksia.

Arviointia koskevan tiedon siirron käytännöt lapsen siirtyessä perusopetukseen tai lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa

Lapsen oma oppimissuunnitelma toimitetaan vanhempien luvalla kouluun lapsen siirtyessä perusopetukseen tai lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa. Välttämättömät tiedot toimitetaan lapsen tulevaan kouluun joka tapauksessa. Lapsen oppimissuunnitelma luovutetaan ensimmäisen luokan opettajalle siirtopalaverissa lapsen siirtyessä kouluun. Kouluun siirryttäessä pyritään avoimeen tiedonkulkuun esiopettajan ja luokanopettajan kanssa, jotta lapsen yksilölliset tarpeet voidaan huomioida parhaalla tavalla.

Henkilöstön itsearviointiin perustuvien tietojen sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen käyttö esiopetuksen laadun ylläpitämisessä ja kehittämisessä

Esiopetuksessa toimiva henkilöstö arvioi ja dokumentoi työtään jatkuvasti vuoden aikana. Tiimin palavereissa arvioidaan ryhmän toiminnalle asetettujentavoitteiden ja lasten oppimistavoitteiden toteutumista. Arvioinnin myötä syntyneet huomiot toimivat jatkossa suunnittelun lähtökohtana.

Esiopetuksen laatu näkyy lapsen oppimisena sekä tekemisen ilona ja intona. Mielekkään toiminnan kautta oppiminen on osa laadukasta esiopetusta ja esiopettajan tehtävänä on tarkkailla toteutuuko tämä esiopetusryhmässä. Esiopettajan tehtävänä on myös havainnoida, toteutuuko oppiminen lapsilla kaikilla eri kehityksen osa-alueilla monipuolisesti. Lapsen oppimisen eteneminen vuoden aikana tulee näkyviin tarkastelemalla hänen tekemiään töitä, taitoja ja tehtäviä. Lasten välitön palaute toiminnasta on arvokasta ja se osaltaan vaikuttaa suunnitteluun.

Vanhempien tietoisuus esiopetuksen tavoitteista ja käytännteistä on tärkeää, jotta he voivat osaltaan auttaa arvioimaan esiopetuksen laatua. Vanhemmat voivat antaa palautetta päivittäisissä kohtaamisissa lasta tuodessaan ja hakiessaan, sekä lapsen esiopetuskeskusteluissa. Lisäksi perheiltä kootaan vuosittain myös

kirjallista palautetta esiopetuksen arjesta. Lisäksi vanhemmat voivat osallistua päiväkotij- ja kouluyhteisömme toimintaan vanhempaintoiminnan kautta, tai hakeutuen toimimaan Porin kristillisen päiväkodin ja koulun johtokunnassa tai hallituksessa.

Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

Esiopetuksen aihepiirejä valitessa otetaan huomioon lapsiryhmän ajankohtaiset mielenkiinnonkohteet, joista voi syntyä laaja-alaisesti käsiteltävä teema, vaikka koko vuodelle. Aikuisen innokkuus ja aiheesta kiinnostuminen myös vetää lapset innostumaan ja tutkimaan eri näkökulmista. Aikuisen tulee olla myös joustava omista valmiista suunnitelmistaan tarttuakseen johonkin lapsille ajankohtaiseen aiheeseen. Lapsille annetaan mahdollisuus tutustua eri aihesisältöihin monien työtapojen kautta, esimerkiksi laulaen, liikkuen, tutkien ja taiteillen. Näin teemojen ympärille syntyy laaja-alaista osaamista ja ymmärtämistä. Lasten leikkien havainnointi, lapseen tutustuminen ja hänen tunteminen on olennainen tie saada tietoa lasten mielenkiinnonkohtaista ja lapsen ajattelun taidoista. Lapsilta myös kysellään toiveita esiopetuksen toimintaa ja sisältöjä koskien ja näistä kootaan käsiteltäviä teemoja toimintavuoteen. Teematyöskentelyyn kuuluu suunnittelun harjoittelu yhdessä lasten kanssa, käytännön toteutus ja työskentelyn syventäminen tiedollisesti sekä loppuarviointi, myös lasten kanssa.

Eri lapsiryhmissä työskentelevien aikuisten osaamista ja mielenkiinnonkohteita voidaan hyödyntää ryhmien välillä koko päiväkodissa. Aikuisten monipuolisella osaamisella ja hyvällä motivaatiolla luomme lapsille hyvät mahdollisuudet laaja-alaiseen oppimiseen. Aikuinen auttaa myös lapsia havainnoimaan omaa oppimistaan ja oppimiensa asioiden isompia yhteyksiä ja käyttömahdollisuuksia arjen toiminnassa, esimerkiksi ohjatun kauppaleikin kautta lasta voi kannustaa oppimaan arjen kauppataitoja. Lasten yksilöllisestä oppimisesta saadaan tietoa myös yksilötehtävien ja strukturoitujen kartoitusten kautta.

Esiopetuksessa käytetään mahdollisimman monipuolisia oppimiskokonaisuuksia, työtapoja ja oppimisvälineitä huomioiden erilaiset oppijat. Eri sisältöalueita nivotaan laaja-alaisiksi kokonaisuuksiksi joustavasti yhdistellen ja toteuttaen. Esimerkiksi metsäretkellä voidaan etsiä ja vertailla erilaisten puiden eripituisia oksia, koota luonnonmateriaaleista taideteos ja keksiä siitä tarina. Samoin metsässä muistutetaan lapsia arvostamaan luontoa ja nauttimaan siitä, eikä esimerkiksi katkomaan oksia elävistä puista tai roskaamaan. Kielellisten ja matemaattisten taitojen harjoittelu yhdistetään lasta kiinnostavaan aiheeseen esimerkiksi leikin ja erilaisten oppimistehtävien kautta, kuten esimerkiksi avaruusaiheisessa teematyöskentelyssä voidaan tutkia planeettojen nimiä ja opitaan samalla kirjaimia

Vapaa leikki ja ohjaamattomien tilanteiden havainnointi on osa opetuksen suunnittelua, sillä lasten leikeistä nousee usein teemoja, joita lapset mielessään käsittelevät ja prosessoivat. Leikin varjolla oppiminen on merkittävä oppimisen muoto esioppilailla ja siksi sen osuus esikoulussa on suuri. Leikki on osa toimintatuokioita vapaan leikin lisäksi.

Kristillisen päiväkodin tavoitteena on saada päiväkodin arvot näkyviin lasten keskinäiseen vuorovaikutukseen. Näistä tärkeänä nousee esille kunnioittamisen kulttuurin toteutuminen lasten ja aikuisten kesken ja näin ollen keskitytään näkemään oman ja toisen ainutlaatuisuus ja kohtaamaan jokainen ainutkertaisena yksilönä. Kaikki kasvattajat ovat joka tilanteessa valmiita toimimaan yhteisten tavoitteiden pohjalta ja jokaisella on oma tärkeä osansa päiväkodin arvojen näkyväksi tekemisessä.

4.5.4 KIELEEN JA KULTTUURIIN LIITTYVIÄ ERITYISKYSYMYKSIÄ

Päiväkoti Ankkurissa opetuskielenä on suomi ja eri kielisten opetus tapahtuu Porin kaupungin esiopetuspaikoissa. Suomen kielen oppimisen tukena käytetään Suomi toisena kielenä -materiaaleja. Vuorovaikutusta tuetaan käsitteiden selkiyttämisenä selittämisen kautta ja käyttämällä ilmeitä ja eleitä monipuolisesti. Lasten tiimit rakennetaan niin, että suomen kieltä puhuvat lapset sijoitetaan muita kieliä äidinkielenään puhuvien lasten kanssa samaan tiimiin. Tämä nopeuttaa opetuskielen omaksumista. Kieli kehittyy esiopetuksessa leikin, esiopetustehtävien ja arkisen vuorovaikutuksen avulla. Lasten erilaiset kulttuuritaustat otetaan huomioon esiopetuksessa.